

VU VAN THAO

KRÓTKOTERMINOWE KREDYTY BANKOWE DLA PRZEDSIĘBIORSTW PRZEMYSŁOWYCH W DRW

Przemysł Demokratycznej Republiki Wietnamu przechodzi nadzwyczajnie trudną drogę rozwoju. W ciągu 27 lat od dnia zwycięstwa rewolucji przemysł miał warunki do normalnego funkcjonowania zaledwie w ciągu 7-8 lat. Dziewięć lat wojny z Francuzami (1946 - 1954), dwa lata odbudowy kraju (1955 - 1956), osiem lat wojny powietrznej z amerykańskimi agresorami (która trwa od 1965 roku do chwili obecnej) — oto odcinki czasu uniemożliwiające szybkie tempo industrializacji kraju.

Przedsiębiorstwa przemysłowe, które narodowi wietnamskiemu udało się zbudować w latach pokojowego rozwoju, ulegają dekoncentracji i są ewakuowane. Wiele z nich zostało uszkodzonych wskutek bombardowań. Jednak, bez względu na trudności czasu wojennego, przemysł w dalszym ciągu kontynuuje działalność produkcyjną w służbie gospodarki narodowej, walki i życia narodu. Sytuacja powyższa w znacznym stopniu wpływa na system finansowania i kredytowania przemysłu.

Przed rewolucją sierpniową 1945 r. kredytowanie przemysłu prowadził Bank Indochiński (Banque de l'Indochine Française), będący także bankiem emisyjnym, wprowadzającym pieniądź do obiegu na terytorium Indochin.

Po przewrocie marcowym w 1945 r. Japończycy opanowali ten bank, wykorzystując go do finansowania potrzeb wojennych.

Po zwycięstwie rewolucji narodowo-demokratycznej w sierpniu 1945 r. władza ludowa nie znacjonalizowała Banku Indochińskiego wobec ryzyka wywołania konfliktów z Japończykami, których siły wojenne w Indochinach nie zostały w czasie drugiej wojny światowej osłabione. Oprócz tego nasz kraj znalazł się wewnątrz wrogiej blokady.

W rok później, kiedy Francuzi rozpoczęli agresywną wojnę na całym terytorium Wietnamu, Bank Indochiński wznowił działalność na ziemiach okupowanych przez Francuzów.

Na terytorium zajęтым przez siły narodowowyzwoleńcze przez długi czas nie istniał żaden bank. Funkcje emisji pieniądza i regulowania obiegu pieniężnego, jak i finansowania gospodarki narodowej wzięło na siebie Ministerstwo Finansów. Przy tym ministerstwie zorganizowano tzw.

Urząd Kredytowania Produkcji, który kredytował prywatne gospodarstwa rolne. Został on zlikwidowany w momencie utworzenia Banku Państwowego.

W 1951 r., tzn. 2 lata po zwycięstwie rewolucji w Chinach, w rezultacie wyzwolenia przez nasze wojska w kampanii pogranicznej północnych prowincji, nasz kraj zerwał z blokadą i został połączony terytorialnie z krajami obozu socjalistycznego.

Zaczął się ożywienie wymiany handlowej z zagranicą. Gospodarka narodowa rozwijała się w korzystniejszych warunkach. W tej sytuacji został utworzony w końcu 1951 r. Bank Państwowy DRW na prawach ministerstwa. Był on bankiem emisyjnym, kredytowym i rozliczeniowym gospodarki narodowej. Od 1951 r. do 1957 r. Bank Państwowy kredytował prywatny i spółdzielczy handel detaliczny, rolnictwo prywatne i spółdzielcze, rzemiosło i handel państwowy (wewnętrzny i zagraniczny).

Przemysł działał wówczas na zasadzie budżetowych dotacji, co uniemożliwiło finansowanie go za pomocą kredytu bankowego. Dopiero od 1957 r., po dwuletnim planie odbudowy gospodarki narodowej, kiedy działalność przedsiębiorstw przemysłowych oparto na zasadzie rozrachunku gospodarczego, Bank Państwowy rozpoczął ich kredytowanie.

W początkach lat sześćdziesiątych utworzono Bank Budowlany, który finansuje inwestycje planowe oraz kredytuje przedsiębiorstwa przemysłu budowlanego.

Metody i zakres kredytowania przemysłu, które zostaną przedstawione niżej, ukształtowały się w okresie 1957 - 1965, gdy różne gałęzie przemysłu miały normalne warunki powstawania i rozwoju.

Następny okres (od 1965 r.) charakteryzuje się niesłychanymi trudnościami, ograniczeniami i przemianami czasu wojennego. Działalność banków w zakresie kredytowania przedsiębiorstw ukierunkowana jest na zaspokojenie ich potrzeb finansowych w celu utrzymania produkcji w warunkach działań wojennych. W związku z tym formy kredytowania, ukształtowane w poprzednim okresie, muszą być odpowiednio zmodyfikowane, celem dostosowania się do warunków narzuconych wojną.

Państwowe przedsiębiorstwa przemysłowe korzystają z krótkoterminowych kredytów na środki obrotowe i na środki trwałe w Banku Państwowym DRW. Przedsiębiorstwa budowlane kredytowane i obsługiwane są przez Bank Budowlany.

KREDYT NA ŚRODKI OBROTOWE

Zapotrzebowanie przedsiębiorstw przemysłowych na kredyty bankowe wynika z zasad wyposażenia przedsiębiorstw w środki obrotowe. Środki te są normowane, a ministerstwa corocznie zatwierdzają ich wysokość.

Do środków normowanych należą: surowce, materiały, paliwo, części

zamienne, przedmioty nietrwałe, produkcja w toku, nakłady przyszłych okresów, wyroby gotowe. Do środków nie normowanych należą należności i środki pieniężne.

Po zatwierdzeniu wielkości normatywnych środków obrotowych ministerstwa pokrywają je przedsiębiorstwom w granicach od 60 do 70%. Pozostałą część środków obrotowych ministerstwa zlecają Bankowi Państwowemu do kredytowania. Zasady te stosuje się od czasu wprowadzenia rozrachunku gospodarczego w przemyśle, tzn. od 1957 - 1958 r.

W obecnym systemie krótkoterminowego kredytowania istnieją następujące rodzaje kredytów na środki obrotowe:

1) Kredyty na zapasy i nakłady.

a) Kredyty na zapasy normatywne środków obrotowych.

Bank Państwowy kredytuje wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe, a kredyty mają charakter obowiązkowy. Część zapasów normatywnych w przedsiębiorstwach przemysłowych stale jest finansowana tym kredytem. Taki obowiązkowy i permanentnie stosowany rodzaj kredytu ma na celu rozpowszechnianie stosunków kredytowych banku z przedsiębiorstwami i tym samym ułatwienie wypełnienia funkcji kontroli i nadzoru finansowego.

Kredyty na zapasy normatywne środków obrotowych spłaca się po każdej faktycznej realizacji towarów, przy tym bank i przedsiębiorstwo ustalają raz na rok (albo półrocze) udział kredytu w cenach realizacji produkcji, zgodnie z którym przeprowadza się spłatę kredytu.

W praktyce kredytowania zapasów normatywnych środków obrotowych wysuwa się propozycje ich zaniechania w przedsiębiorstwach przemysłowych o sezonowym cyklu produkcji albo zaopatrzenia, gdy uzyskują one kredyty na zapasy ponadnormatywne. Propozycje są tego rodzaju, aby zamiast dwóch kredytów: na zapasy normatywne i ponadnormatywne, stosować jeden kredyt na zapasy materiałowe. W tych przedsiębiorstwach kredyt na zapasy normatywne często nie spłaca się po każdej realizacji towarów, co sprzeczne jest z charakterem tego rodzaju kredytu.

b) Planowy kredyt na ponadnormatywne środki obrotowe.

Przedsiębiorstwom przemysłowym o sezonowym cyklu produkcji i zaopatrzenia Bank Państwowy udziela kredytu na utworzenie planowanych zapasów ponadnormatywnych i planowane nakłady przyszłych okresów.

Limity kredytowania ponadnormatywnego ustala się nie w postaci pieniężnej, a w postaci czasowej, np. dla przedsiębiorstw tekstylnych — ilość miesięcy zapasów ponadnormatywnych bawełny. Jeśli rocznie przedsiębiorstwo potrzebuje do produkcji 6 000 t bawełny, a limit kredytowania ponadnormatywnego wynosi 6 miesięcy, to bank udziela kredytu ponadnormatywnego na utworzenie zapasów w sumie 3 000 t bawełny.

Warto dodać, że obecnie Bank Państwowy kredytuje tylko ponadnor-

matywnie zapasy surowców, materiałów, paliw i produkcji w toku. Kredytu ponadnormatywnego na wyroby gotowe w przedsiębiorstwach o sezonowym cyklu produkcji bank nie udziela. Dla pokrycia tych potrzeb przedsiębiorstwa mogą korzystać z kredytu na nadzwyczajne potrzeby.

Bank udziela ponadnormatywnego kredytu w trybie kredytowania według stanu zapasów. Eksperymentalnie kredytuje się według obrotu kilka przedsiębiorstw przemysłowych z zastosowaniem specjalnego konta pożyczkowego i liczby kontrolnej kredytowania.

W przemyśle DRW korzystają obecnie z planowego kredytu ponadnormatywnego nie tylko przedsiębiorstwa o sezonowej działalności, lecz znaczna ilość przedsiębiorstw przerabiających surowce importowane. Dostawa surowców importowanych w obecnych warunkach nie jest równomierna. Zapasy surowcowe często dostarcza się raz na cały rok, w związku z czym w przedsiębiorstwach gromadzą się szczególnego rodzaju ponadnormatywne sezonowe zapasy surowcowe.

Przedsiębiorstwa spłacają kredyt ponadnormatywny według planu obniżania zapasów materiałowych.

c) Kredyt na nadzwyczajne potrzeby.

Bank Państwowy udziela tych kredytów przedsiębiorstwom przemysłowym odczuwającym przejściowe trudności finansowe spowodowane ponadplanowymi zapasami materiałów*, produkcji w toku i wyrobów gotowych.

Zapasy te mogą powstawać na skutek nierównomiernych dostaw materiałów produkcyjnych, zmiany planu produkcyjnego przez organizacje nadrzędne, przekroczenia planu produkcji wyrobów gotowych i ograniczonej możliwości terminowej ich wysyłki, przerwania dostaw dla niesurowmiennych klientów, zahamowania wysyłki z powodu trudności transportowych i klimatycznych, nierównomiernych dostaw towarów przez organizacje skupu i zaopatrzenia.

Kredyt udzielany jest na okres 30 dni, a w wyjątkowych przypadkach — 45 dni. Kredyty na nadzwyczajne potrzeby w warunkach stale istniejącej groźby nalotów mają tendencje rozwojowe. Przedsiębiorstwa przemysłowe spotykając się z różnego rodzaju trudnościami w produkcji, zaopatrzeniu i zbyciu, muszą często zwracać się do banku o ponadplanową pomoc finansową.

d) Kredyty na całkowite potrzeby finansowe w okresie niepewności produkcji.

Placówki Banku Państwowego kredytują całość środków w 3 fazach cyklu produkcyjnego nowo budowanych przedsiębiorstw. Takie rozwiązanie stosuje się wychodząc z założenia, że w wyniku budowy zupełnie nowych, nierzadko jednostkowych przedsiębiorstw, brak jest pewności w prawidłowym normowaniu dla nich własnych środków obrotowych.

Tego rodzaju kredytowanie trwa rok albo dwa. Bank nie oprocentuje kredytu w okresie niepewności produkcji.

Przy kredytowaniu zapasów i nakładów Bank Państwowy udziela kredytu w miarę faktycznego gromadzenia zapasów i ponoszenia nakładów w rozmiarach przewidzianych planem z uwzględnieniem terminów ustalonych w planie rozładowania zapasów i obniżki nakładów.

Bank stale kontroluje zabezpieczenie kredytów, aby ustalić zgodność zadłużenia ze stanem oraz jakością zapasów i nakładów w przedsiębiorstwach. Bank przeprowadza kontrolę zabezpieczenia kredytów na podstawie oświadczeń o stanie zapasów i nakładów, bilansów, danych ewidencji magazynowej oraz na podstawie lustracji faktycznego stanu zapasów.

Jeśli przy kontroli okazuje się, że przedsiębiorstwa mają zapasy nieodpowiedniej jakości, niekompletne, niechodliwe, bank przy obliczaniu zabezpieczenia kredytu wyłącza je z ogólnego stanu zapasów. Kontrolę zabezpieczenia przeprowadza się comiesięcznie w odniesieniu do kredytu normatywnego i ponadnormatywnego.

W okresie 1965 - 1968 Bank Państwowy udzielał także specjalnego kredytu przedsiębiorstwom przemysłowym — nabywcom na spłatę zobowiązań za towary kupione, ale nie otrzymane w rezultacie bombardowań. Po 1968 r. specjalny kredyt przestał istnieć i większość udzielonych kredytów uległa umorzeniu.

2) Kredyty rozliczeniowe.

Bank Państwowy w dziedzinie rozliczeń udziela kredytu tak dostawcom jak i odbiorcom.

a) Kredyty pod dokumenty rozliczeniowe w drodze.

Dostawcy otrzymują kredyt w formie rozliczeń akceptowych. Przy tym bank kredytuje tylko koszty własne wysłanych towarów. Termin kredytu różnicuje się w zależności od czasu obiegu dokumentów rozliczeniowych.

O ile forma rozliczeń akceptowych jest najbardziej rozwinięta, obejmując prawie 90% dostaw towarów przedsiębiorstw, o tyle kredytowanie pod dokumenty rozliczeniowe w drodze jest podstawową formą kredytów rozliczeniowych w przemyśle DRW.

b) Kredyty na otwarcie akredytywy i rachunków specjalnych oraz na zakup limitowanych książek czekowych.

Bank udziela kredytów odbiorcom, mającym za zadanie gwarantowanie zapłaty przez odbiorców. Obecnie udział tych kredytów w sumie kredytów rozliczeniowych wynosi kilka %. W latach wojny powietrznej 1965 - 1968 kredyty rozliczeniowe dla odbiorców były bardzo popularne, kiedy wskutek trudności w dostawach i transporcie spowodowa-

nym przez wojnę, zaufanie dostawców do odbiorców spadło, a akceptowana forma rozliczeń wykazywała tendencję spadkową.

Obecnie kredyty rozliczeniowe udzielane są bez ich limitowania.

KREDYTY NA ŚRODKI TRWAŁE (KREDYTY INWESTYCYJNE)

Kredytowanie inwestycji przemysłowych w DRW ma krótką historię. Inwestycje planowe, zarówno scentralizowane jak i zdecentralizowane, finansuje Bank Budowlany ze środków budżetowych.

W ostatnich latach Bank Państwowy i Bank Budowlany podjęły w wąskim zakresie kredytowanie inwestycji przemysłowych. Objęto nim tylko inwestycje zdecentralizowane.

1) Kredyty na nową technikę i na rozszerzenie produkcji.

Od 1965 r. Bank Państwowy rozpoczął krótkoterminowe kredytowanie nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw przemysłowych na modernizację, mechanizację, automatyzację czynnych urządzeń, racjonalizację procesów produkcyjnych, rozszerzenie produkcji towarów powszechnego spożycia i na eksport, z tym jednak, że wspomniane nakłady nie były włączone w plan inwestycyjny przedsiębiorstw przemysłowych.

Termin spłaty kredytu z reguły nie przekracza 3 lat, włączając okres realizacji inwestycyjnych przedsięwzięć.

Podobnego kredytu udziela także Bank Budowlany, ale tylko przedsiębiorstwom budowlanym.

Wielkość każdego kredytu ogranicza się zależnie od szczebla decydującego o udzieleniu kredytu:

— oddział powiatowy, dzielnicowy decyduje o kredycie nie przekraczającym 25 000 dongów (1 dong = 8 zł),

— oddział prowincjonalny, miejski ma prawo decydować o kredycie do 50 000 dongów.

Decydowanie o udzielaniu kredytu powyżej 50 000 dongów należy do Centrali Banku (departamentów). Oprocentowanie kredytu wynosi 1,8% rocznie.

Przy kredytowaniu bank kategorycznie pilnuje, aby nie więcej niż 40% kredytu wykorzystywane było na zapłatę za robociznę.

W instrukcjach o kredytowaniu inwestycji zaznacza się, że przedsiębiorstwa przed zwróceniem się do banku o kredyt muszą wykorzystać maksymalnie środki z funduszu zakładowego na zamierzone nakłady inwestycyjne, a o kredyt mogą zabiegać na niedobory funduszy inwestycyjnych.

W praktyce jednak z powodu nikłego stanu funduszu zakładowego, wykorzystywanego na finansowanie inwestycji, placówki banku udzielają zazwyczaj kredytów na całość potrzeb inwestycyjnych przedsiębiorstw.

Przedsiębiorstwa przemysłowe składają w banku rachunek efektywności inwestowanych przedsięwzięć, w których przedstawia się powstawanie dodatkowej akumulacji finansowej i część zysku przeznaczanego na spłatę kredytu. Źródłem spłaty kredytu jest wyłącznie wymieniona powyżej część zysku.

Bank nie określa części amortyzacyjnych środków jako źródła spłaty kredytu w celu uniknięcia komplikacji w istniejącym systemie ewidencji środków trwałych i ich amortyzacji.

Co się tyczy kredytu na organizację i rozszerzenie produkcji towarów powszechnego spożycia, to przedsiębiorstwa zwalnia się na ściśle określony czas od płacenia podatków obrotowych, jakie są zobowiązane odprowadzić do budżetu z tytułu dokonanej sprzedaży nowo wyprodukowanych towarów powszechnego spożycia. Przeważającą część dodatkowej akumulacji finansowej — po odpisach do funduszków zakładowych — przedsiębiorstwa mogą wykorzystywać na spłatę kredytu.

Obecnie w dążeniu do udoskonalenia zarządzania przedsiębiorstwami proponuje się utworzenie funduszu rozwoju z przeznaczeniem na rozszerzenie zakresu samofinansowania przedsiębiorstw i na sfinansowanie ich inicjatyw inwestycyjnych. Równolegle proponuje się przeprowadzenie zmian w systemie finansowym przedsiębiorstw i przemysłu w celu wyeliminowania administracyjnych metod zarządzania przedsiębiorstwami i podwyższenia ich materialnego zainteresowania i umocnienia rachunku gospodarczego. W charakterze eksperymentu system funduszków materialnego zainteresowania stosuje się w kilku przedsiębiorstwach przemysłu maszynowego, tekstylnego i spożywczego. W tych przypadkach przedsiębiorstwa finansują inwestycje modernizacyjne z funduszu rozwoju. Ze środków tego funduszu także spłaca się kredyt bankowy na cele inwestycyjne.

2) Kredyt na kapitalny remont.

W przedsiębiorstwach przemysłowych istnieje oddzielny fundusz remontowy. Środki tego funduszu używa się wyłącznie na sfinansowanie remontów czynnych urządzeń. Bank przeprowadza stałą kontrolę celowego wykorzystania tego funduszu.

Bank udziela kredytu na kapitalny remont w przypadkach sezonowego braku środków tego funduszu dla finansowania nakładów remontowych w terminie do końca bieżącego roku. Kredyt spłaca się w miarę gromadzenia się środków na funduszu remontowym z odpisów amortyzacyjnych przeznaczanych na kapitalne remonty. Oprocentowanie kredytu wynosi 1,8% rocznie.

Warto dodać, że przedsiębiorstwa przemysłowe rzadko korzystają z tego rodzaju kredytu. Przy sezonowym braku środków funduszu remontowego przedsiębiorstwa często finansują remonty kapitalne przy po-

mocy środków obrotowych, które z kolei refundują ze środków funduszu remontowego.

Przy krótkoterminowym kredytowaniu środków trwałych Bank Państwowy i Bank Budowlany wykorzystują zasoby kredytowe krótkoterminowego charakteru.

Obecnie Bank Państwowy udziela długoterminowego kredytu inwestycyjnego przedsiębiorstwom spółdzielczym (spółdzielniom rolniczym, rzemieślniczym, transportowym itp.), przy tym w banku tworzy się specjalny fundusz kredytowy ze środków budżetowych. Okres kredytowania może być dłuższy niż 5 lat.

Reasumując, można stwierdzić, że w przemyśle DRW kredytowanie krótkoterminowe jest dominujące, przy tym kredyty na środki obrotowe znajdują szerokie zastosowanie. W dziedzinie finansowania inwestycji przemysłowych dominują metody budżetowe. Kredytowanie bankowe inwestycji jest jeszcze bardzo niewielkie, jednak ma perspektywy rozwoju w bliskiej przyszłości dzięki rozszerzeniu zakresu samofinansowania inwestycji przedsiębiorstw.

BANK SHORT-TERM CREDITS FOR INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE DEMOCRATIC REPUBLIC OF VIET-NAM

S u m m a r y

It can be stated that in the industry of the Vietnamese Democratic Republic granting short-term credits predominates while credits for working assets are widely applied. Budget methods prevail in the field of financing capital industrial projects. Granting bank credits for capital projects is limited but it has good prospects of development in the near future thanks to an extension of self-financing of new investments by enterprises.